

*Medical Officer in Tanzania**Een onbesproken probleem*

Ik werk in een ruraal ziekenhuis in het westen van Tanzania. Behalve de nodige medische bijzonderheden en leermomenten, krijg ik een groot aantal culturele lessen mee. De meeste zijn niet gelijk zichtbaar, maar openbaren zich via de patiëntgeschiedenissen.

Zoals deze: een moeder op leeftijd uit een zeer klein dorpje heeft drie jaar geleden een dochter gebaar. Zoals met wel meer kinderen in haar omgeving, heeft het meisje een aantal bijzondere dingen: een zwelling op de onderrug, een groot en anders gevormd hoofd, een beetje slappe benen en ze wil niet zindelijk worden. De bezoeken aan de MCH (mother and child health) heeft de moeder altijd netjes met haar kind doorlopen.

In de drie jaar van haar korte leven is het meisje gezien door nurses, nurse attendants, clinical officers en één keer door een assistent medical officer. Al die mensen hebben haar, wellicht naar eer en geweten, behandeld voor de lopende zaken. Maar het andere 'probleem' hebben zij onbesproken gelaten (of zelfs niet gezien). Deze moeder heeft nooit geweten of bedacht dat haar dochter bijzonder of anders is. Ze heeft er niet naar gevraagd en het is haar niet verteld.

Woorden als onwetendheid, dommigheid en ontkenning kwamen bij mij boven toen ik over deze moeder nadacht. Ik vermoed dat het een andere manier van denken is over ziek zijn, patiënt zijn of

BEELD: AUTEUR

een lichamelijke afwijking. Ziekte en dood spelen in West-Tanzania een andere rol in het leven dan in Nederland. Wellicht kijkt de bevolking van het land daarom anders tegen de dingen aan. In een land waar wordt gelachen om verdriet en vreugde, pijn, geluk en uitzichtloosheid, is wellicht het hebben van een kind met een spina bifida een welkome afwisseling van gesprekstof. Het is de wil van de natuur, van God of het noodlot.

De patiënt die we in Nederland hebben, bestaat niet als zodanig in de leefwereld van deze vrouw. Wat maakt haar dochter immers tot een patiënt? Ze heeft meer aandacht nodig dan haar andere zes kinderen en haar motorische ontwikkeling is niet goed. Maar de moeder krijgt meer liefde terug van deze dochter en kan haar meer liefde geven (zorgzame liefde). De definitie van patiënt in Van Dale luidt: iemand die medische

hulp nodig heeft. Maar wat is op deze plek medische hulp? Wat heeft deze moeder, dit kind nodig?

Zo blank als ik ben, heb ik deze moeder iets proberen uit te leggen over de aandoening van haar dochter. Zij had altijd gedacht, of willen denken, dat op een dag alles anders, beter zou zijn. Die overtuiging, of overlevingsdrang, wil ze niet loslaten. Voor haar is deze dochter de persoon van wie ze houdt. Heeft daarom nooit iemand iets gezegd of opgeschreven in de status?

Kan een moeder in Tanzania ons - westerlingen - met haar onbevangenheid en onwetendheid tonen wat zorg is? En dan bedoel ik de westerling als iemand die vertrouwt in de maakbaarheid van de mens, die gewend is het leven te controleren, die de angst voor de dood en ziekte probeert te rationaliseren. Wij hebben in het westen veel vragen rond prenatale diagnostiek. Wat mag, kan, moet worden weggehaald? Welk leven is zinvol, wat is leven? Terwijl zij vrijwel niets heeft, kiest ze voor haar kind. Zij stelt geen vragen over de toekomst, noch over wat ze aan deze dochter heeft.

Ik wil hier geen eenduidig anti-abortusbeleg houden, geen religieuze verhandeling geven of een belerende toon bezigen. Ik deel slechts mijn verbazing en verwondering over een andere wereld die ons een nieuwe kijk kan geven op leven. ■

David van Schaik,
Medical Officer, Ndala Hospital in Tanzania

Spina bifida is de wil van de natuur, van God of het noodlot